

Ess de trei ori in septimana: Mercuri-a,
Vineri-a si Dominec'a, cand o cõla intrãga,
mand numai diumetate, adãca dupa momentul
impregiurãrilor.

Pretul de pnenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intrãg	7 fl. a. v.
diumetate de an	4 " "
patrãriu " "	2 " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intrãg	15 fl. v. a.
diumetate de an	8 " "
patrãriu " "	4 " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la toti dã. corespun-
dinti a-i nostri, si d'adreeptul la Redactiune:
Josefstãdt, Langgasse Nr. 43, unde
sunt a se adresã si corespundintiele, ce privesc
Redactiunea, administratiunea sãu speditiur'a;
cãte vor fi nefrancate, nu se vor primi, ãra cele
anonime nu se vor publica.

Pentru anuncie si alte comunicãtiuni de
resã privat — se raspunde cate 7 cr. de
repetitiile se fac cu pretul cãdãt. Pretul
timbrului cate 30 cr. pentru una data,
antecipa.

Pretul de pnenumeratiune la „Albina“

de la 19 novembren. (inceperea dietei un-
guresci si a celei bucovinene) pana la fi-
nea lui decembrie v. a. c. e 1 fl. 40 cr. v. a.

Acãst'a o insciuntãm totodata ca
respuns la cateva intrebari.

Viena 5/17 nov.

Ce vor contienã rescriptele reg. cu
cari guvernul va deschide poimane dieta
Ungariei? Acãsta intrebare si-o fac cu
totii, dar pretotidene lipsesc informa-
tiunile din cari s'ar potã compune veri
un respuns. Ceea ce scim e cã rescriptul
fa obiect de pertratari in consiliul mini-
steriale si ieri si alalta ieri, ãra resulta-
tul la vom cunõsce curund, — si pana
atunci se ascultãm un pic tonul in care
oficialul „Wiener Journal“ vorbesce a-
stadi despre Ungari'a, esprimend ne-
smintit parerea regiunilor celerepresen-
ta: „Si popõrale si-au lingusitorii sei —
dice numitul organ — cari li vorbesce
atatea despre puterea, virtutile lor, pana
ce võcea adevãrului nu li mai suna bine
la urechi. Nicairi curagiul fisic nu e mai
indatinat de...“
giul moral, in genere, nu si-are tocma
acolo stratul seu. Multi unguri recunosc
adeverul dar nu cutãdia se-l spuna, de
aci se nasc smintele natiunei magiare,
pentru cã e curagiõsa, se tiene de nede-
vingibila; fiind cã e tare, se crede a fi
si mare, fiind cã e patriotica privesce
cu despretiu catra cele lalte, fiind cã
si-apera cu caldura esistintia, crede
cã si-ar periclitã-o in asociarea cu al-
tele. Gasim si la alte popõre cã virtu-
tile lor cele mai frumoase le condusera la

neprecugetare superba. Adevãrul pentru
Ungari'a e cã chiar daca ar fi mai tare de
cum e, daca ar fi numai ea unic'a natiu-
nalitate in tiãra, daca acãsta tiãra n'ar
avã caracterul unui mare sies, si atunci
inca ar fi fõrte slaba pentru ca se-si põta
pastrã nedependintia ca stat nedepe-
dinte. Puterea precumpenitõrie a vecini-
lor ei e prã mare. Dreptul public, pe
care crede a se potã radimã, a trecut cu
totul... Cel ce nu vre se recunõsca afa-
cerile comune, face un experiment prã
curagios cu esistintia natiunalitãtei sale,
a tierei sale, si a imperiului intrãg...“

Diaristic'a avã tot dreptul a se o-
cupã mult de intrarea lui Beust in mini-
steriul de esterne, par cã incep preseme-
nele unei ere nõue. Mai ieri lu vediam
denumit si de ministru al casei impera-
tesci, spre mare necãdiu al clericalilor
cari ar fi dorit ca acest post se remana
si mai departe eschisiv pentru romano-
catolici. Acum'a ni spun unele diarie cã
Beust a facut propunere la Paris po-
terilor cari luara parte in conferintia
pentru Romani'a, ca de õra-ce Port'a a
recunoscut pre Carol, puterile inca se-i
faca recunoscerea colectiva. Desi pote-
rile au recunoscut tõte pre Carol, pro-
punerea de a i se face...
intia pentru relatiuni binevoitõrie intrã
ambele state invecinate.

Din Transilvania.

Èra despre scõlele populari! — Du-
pa ce d. Baritiu nu de mult prin un ar-
ticul in „Gazeta“ escitã de nou intrebã-
rea despre scõle, aparã alt articol in „Al-
bina“, tramis de langa Dunarea Banatu-
lui, in urm'a caruia apoi veni altul de la
Arad, cu dat'a 1 nov. Toti articuli ace-

stia purced din trist'a esperiintia, cã scõ-
lele nõstre populari nu sunt organizate
si administrate dupa cum ar trebui; in
ceea ce privesce indreptarea lucrului in-
se d. d. corespundinti nu sunt de õ pa-
rere, cãci pe cand d. Baritiu se pare a
sustienã, cã administrarea scõlelor se se
conerãda fundatorilor si intretienatorilor
lor, pe atunci, cei doi corespundinti ai
„Albinei“, dic, cã sub imprejurãrile nõ-
stre de fatia õ buna administrare si de-
regere a scõlelor populari prin fundato-
rii si intretienatorii acelor'a, adãca prin
comune, ar fi imposibile. Eu inca cred,
cã deã administrarea scõlelor s'ar in-
credintia comunelor, care sunt fundatõ-
rele si intretienatõrele acelor'a, scõlele
nõstre populari in scurt timp ar deveni
in cea mai cumplita confusiune si anar-
chia, in care stare apoi in adevãr arbi-
triu si abusus ar deveni si mai flagrante,
de cum se arata astadi in unele locuri.
Temeiurile parerei acesteia sunt espuse
de d. corespundinte din Arad asiã de la-
muriã, in cat le subscriu si eu, fara de a
mai adãuge la ele ceva; mi voiu permite
inse nesce reflexiuni asupra modului
pentru esecutarea practica a planului in-
degetat in Nr. 82 al „Albinei.“

de a se desvoltã mai bine, deãca e ca se
põta deveni practic si se põta servi de
temeiu pentru regularea scõlelor nõstre
popolari in viitoriu. D. corespundinte de
la Arad se vede a dorã, ca administratiu-
nea si deregerea scõlelor nõstre populari
se vina sub colectiva influintia a intiele-
gintiei nõstre. Nici õ dorintia mai justa
si mai corespundiatõre scopului de cat
acãst'a! Intielegintia e chãmatã se ne
conduca afacerile natiunali, si cine nu ve-
de cã chãmarea acãst'a a ei invõlva in-

sine si regularea afacerilor scõlastice, in
cari se cuprind cele mai vitali interese
ale natiunei. E intrebare inse, cum intie-
legintia se-si esercite influintia colectiva
asupra scõlelor? La intrebarea acãst'a
prã momentõsa, asiã cred, cã nu s'a dat
respuns indestulitoriu, deãca s'a pus nu-
mai in prospect congrese sãu sinõde na-
tionali, sãu fiind acelea cu nepotintia,
deãca se ascãpta õ urmare si õ ascultare
spontanea de intielegintia preste tot. Pre-
cum la ori-ce administratiune, asiã si la
administratiunea afacerilor scõlastice se
cer neaparãt organe stabili, autoritati
scõlastice, cari se constiue un organism,
distribuit in mai multe instantie. Firesce,
ce ar fi mai bine, de cat se ne creãm un
atare organism, constatãtoriu din barbati
de scõla si cari se traiãsca numai pentru
scõla. Inse unde sunt medilõcele, prin
cari se se põta sustienã la noi un orga-
nism a nume pentru administrarea afa-
cerilor scõlastice? In imprejurãrile nõ-
stre, cari in multe locuri fac imposibile
chiar si ridicarea si sustienerea edificie-
lor scõlastice si intretienerea invetia-
torilor, nu avem de cat se ne bucurãm,
cã organismul bisericesc a primit asu-
pra-si si administrarea afacerilor scõla-
ierarchia deãca a luat asupra-si indetori-
rea de a administrã si afacerile scõlasti-
ce, apoi ea vrea se monopolizeze dupa
plac cu acelea si nu luca totdeun'a in
interesul acelor'a. Hic Rhodus, hic salta!
Aici e pũntul in care trebuie se ne in-
tielegem!

Clerul roman, carele e un'a cu po-
porul roman, asiã cred, cã precum a fost
si nu incãta de a fi gat'a la tõte sacrifi-
cile, cerute pentru natiune, asiã se va
aretã aplecat la õ contielegere frãtãsca

FOISIORA.

Tractat

De originea, vechitãtea si insemnetatea
istorica a numelui Valac.

(Urmare.)

4. De trecerea numelui Valac de la Ger-
mani mai antãniu in graiul popõrãtor slave,
de la acesti apoi la Greci, Magiari,
Turci si de la acesti la Tartari.

Popõrale germane, precum vediam
mai sus, dupa graiul insusit gurei lor, din Gal
au facut Val, sustienend vocal'a radecinala a
din acest nume, — apoi ãra aceste popõrãger-
mane au lungit numele Val in Valh, Valeh si
Valach precum vediam in documintele mai
sus impartasite; acãsta procedura spre a lungi
cuvantul acãst'a se vede a se fi infintiat din in-
demn, parte spre a capetã un fulceru (radim)
la capetul cuvãntului, parte dõra ca de dupa
tipul formei Galate, un'a alta numire a Galu-
Celtilor in forma lungita, s'au purces intru
formarea numelui. De aci urmãza, cumca vo-
cal'a a, precum in radecina, asiã si in partea
desvoltãtoria din urma a numelui Valac, cauta
se se privãsca de originaria.

Slavii de la mediãdi, adãca Bulgarii,
Serbii, Bosniacii, Dalmatinii, Stirianii etc. im-
preuna cu Boemii si Moravii, rostesc numele
Valac dupa graiul insusit gurei lor in forma de
Vlah. Rusii si Polonii, precum au facut ei din
multe radecine slave d. e. din kral (rege) korol

rus. si krol pol., din grad (cetate) gorod rus.
si pol., — chiar asiã si din numele Vlah al
celor lalte idiõme slave, au facut ei Voloh si
Vloh, deci formatiunea cea adevãrata a nume-
lui Valac in graiul popõrãtor slave, cauta se
se accepte a fi Vlah, si acãst'a se va luã si sub
dejudecarea nõstra.

Deci asemanand procedur'a popõrãtor
germane, cu acãst'a a popõrãtor slave intru
formarea numelui Valac, cauta se marturisim,
cumca Slavii de la Germani au luat folosintia
numelui, ãra nu din contra Germanii de la
Slavi, de õra-ce se vede lamurit cã procedur'a
Slavilor este un succes a unui al doile period
de timp; acãsta intarire a nõstra voim a õ do-
vedã prin urmatõriile 3 temeiuuri, si adãca: a)
in limbele slave nu cunõscem aplecãrea de a
stramutã liter'a G in V, aceea ce au facut po-
põrale germane dupa cum mai sus ne conviu-
seram din documinte vechi; b) desã popõrale
slave, mai vertos mediãdiuarie, iubesc combina-
rea consunantelor vl, totusi nu se põte crede
cã ele, ãra nu popõrale germane sunt autorul
primitiv intru formarea numelui Val, Valah
din Gal, fiind cã la popõrale germane, in mo-
numintele literare citate, dar si in usul mo-
dern, vedem in primul period de timp for-
matiunea simpla din Gal in Val, apoi tot la
acele popõra vedem formatiunea estinsa de al
doile period de timp Valh, Valah, põte fi din
sãu dupa analogia cuvãntului lungit Galate,
unde colõ popõralc slave, cauta se fie format
pre al lor Vlah de a dreptul din Valah, drept
formatiune din al doile mai tardiu period de
timp, lipsindu-le cu totul formatiunea simpla a

popõrãtor germane din periodul de timp pri-
mitiv; c) Slavii, dupa cum ne invetia istoria,
au urmat dupa popõrale germane in migra-
tiune, fiind cã erau statiunãte din dereptul popõ-
rãtor germane, care inãprejurare indeplinesce
dovãda intaririi nõstre, de õra-ce popõrale
germane purcediend inãntã in migrațiune,
au invetiat, a buna sãma, mai inãntã de
cãt Slavii a cunõsca, si prin urmare a numi
pre Galu-Celti. — Apoi adãgem aci spre co-
vãrsirea adevãrului intaririi nõstre, si acca im-
prejurare, cumca Anglu-Sasonii (popõra ger-
mane), precum vediam mai sus, inca in al 5
seclu au numit pe Kimrii, poporul galu-celtic
din cantonul Walis in Angli'a, cu numele de
Vcal si Vealh=Valac, cand colõ pre acel timp
numele Slavilor nici au fost audit in margini-
le imperatiiei Romanilor vechi.

De trecerea numelui Valac de la Slavi
la Greci Grecii inãntã de er'a bisantina, se
ved a nu fi cunoscut numele Valac, fiind cã in
scriptele lor nu vine inãntã; ei numiau pre
Gali cu numele de Kelti. Ce se atinge de nu-
mele Val, Vali, Fali, in Dece-val, Tri-vali,
Tai-fali, Victo-fali, se vede a se fi scris in scrip-
tele lor precum au audit ei acele nume rostindu-
se de popõrale proprie asiã numite, au de la
alte popõra invecinate acestor'a.

Subt er'a bisantina, la scriptorii bisan-
tini, vine numele Valac inãntã, mai antãiu la
Ann'a Comnen'a, abiã la anii 1088, 1096 si
1145 unde vorbesce dens'a despre Vlachi ca
popõra ajutatõrie in bataile polacesci, precum
vediam mai inãntã.

Precum acãsta istoriografa, asiã si toti

ceia lalti scriptori bisantini ne prõdau nu-
mele Valac in forma de Blac, ori Blah, care
forma de nume, cu privintia la cele ce am des-
voltat, mai sus despre raspunderea literei B la
Greci, põte se se raspunda si Vlah, si asiã cau-
ta se se si raspunda, fiind cã se vede apriat,
cumca numele Valac in forma de Vlah au tre-
cut de la Slavii invecinati la Grecii bisantini,
care intarire a nõstra voim noi a õ spriginã
prin urmatõriile temeiuuri, si adãca: 1) Grecii
au luat numele Valac in forma de Vlah evi-
dent de la Slavii invecinati, adãca de la Bul-
gari, Serbi, Croati si Slavoni, fiind cã precum
vediam mai sus numele Valac in form'a de
Vlah este proprietate eschisiv formata in graiul
acestor popõra slave; 2) Cumca scriptorii bi-
santini in evul de mediloc luand, pre cum spu-
seram, de la Bulgari, Serbi, Croati etc. numele
in form'a de Vlah, l'au aplecat ca si aceste po-
põra slave eschisiv numai pre Dacu-Romani,
unde colõ popõrale slave din Boemi'a, Poloni'a
si Rusi'a (dupa Nestor) au aplecat si apleãca
acest nume nu numai pre Dacu-Romani, ci si
pre Italu-Romani (Rusii dupa Nestor au aplecat
numele Valac si pre Franci; poporul slav din
Siri'a numesce Vlah numai pre Italiani), drept
acãst'a, deãca ar fi luat popõrale slave dela Grecii
numele Vlah, cum ar fi potut se-l aplece si
pre Italiani, cãci Grecii nu au facut nici fac
acãst'a, apoi nici ar fi potut Slavii dela Grecii
se invetia mai mult de cat au sciut acestia in
privintia intielesului si aplecãrei numelui
Valac; 3) Popõrale slave au esercitat in pri-
vintia numelui Valac, mare putere expansiva
asupra popõrãtor invecinate, cãci au impus

